31988L0301

KOMISJONI DIREKTIIV, 16. mai 1988, konkurentsi kohta telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turgudel

(88/301/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 90 lõiget 3,

ning arvestades, et:

(1) telekommunikatsioon on kõigis liikmesriikides kas osaliselt või tervikuna riiklik monopol, mis antakse eri- või ainuõigusena ühele või mitmele võrgu infrastruktuuri ja sellega seotud teenuste pakkumise ja käitamise eest vastutavale asutusele. Kõnealused õigused on sageli siiski ulatuslikumad kui võrgukasutusteenuste pakkumine ja hõlmavad ka võrguühenduseks vajalike kasutajate lõppseadmete pakkumist. Viimastel aastakümnetel on võrkude tehniline areng olnud märkimisväärne ning eriti kiire on olnud lõppseadmete areng;

(2) vastuseks tehnilisele ja majanduslikule arengule on mitu liikmesriiki vaadanud läbi eri- ja ainuõiguste andmise telekommunikatsioonisektoris. Lõppseadmete liikide kiire lisandumine ja lõppseadme mitmel otstarbel kasutamise võimalus tähendab, et kasutajad peaksid saama vabalt valida olemasolevate eri liiki seadmete vahel, et täielikult ära kasutada kõnealuses valdkonnas toimunud tehnoloogia arengut;

(3) asutamislepingu artikliga 30 on keelatud koguseliste piirangute ja muude samaväärse mõjuga meetmete kohaldamine teistest liikmesriikidest pärit impordi suhtes. Kui ühele ettevõtjale antakse eri- või ainuõigus importida ja turustada kaupu ühele organisatsioonile, võib selline käitumine põhjustada ja sageli ka põhjustab piirangute kehtestamist teistest liikmesriikidest pärit impordi suhtes;

(4) asutamislepingu artiklis 37 on sätestatud, et "liikmesriigid kohandavad järk-järgult kaubanduslikke riigimonopole nii, et pärast üleminekuperioodi lõppu ei esineks kaupade hankimis- ja turustamistingimustes diskrimineerimist liikmesriikide kodanike vahel.

Käesoleva artikli sätted kehtivad iga asutuse suhtes, kelle kaudu liikmesriik kas juriidiliselt või faktiliselt, otseselt või kaudselt kontrollib, määrab või oluliselt mõjutab liikmesriikidevahelist importi ja eksporti. Käesolevad sätted on kohaldatavad samuti monopolide suhtes, mis põhinevad riigi delegeeritud ainuõigusel." Artikli 37 lõikega 2 keelatakse liikmesriikidel uute, artikli 37 lõikes 1 sätestatud põhimõtetega vastuolus olevate meetmete kehtestamine;

(5) riiklike telekommunikatsioonimonopolide lõppseadmetega seotud eri- või ainuõigusi kasutatakse sel viisil, et tegelikult seatakse teistest liikmesriikidest pärit seadmed ebasoodsamasse olukorda eriti sellega, et kasutajatel ei lasta vabalt valida seadmeid, mis olenemata päritolust oma hinna ja kvaliteedi poolest sobiksid kõige paremini nende vajadustega. Seega ei ole nimetatud õiguste kasutamine artikliga 37 kooskõlas üheski liikmesriigis peale Hispaania ja Portugali, kus riiklikud monopolid tuleb kohandada järk-järgult ühinemisaktiga ettenähtud üleminekuaja jooksul;

(6) lõppseadmete ostmise ja laenutamise puhul on otsustavaks teguriks paigaldus- ja hooldusteenuste pakkumine. Ainuõiguste säilitamine selles valdkonnas oleks samaväärne turustamise ainuõiguse säilitamisega. Seepärast tuleb ka sellised õigused kaotada, et impordi ja turustamise ainuõiguste kaotamisel oleks praktiline mõju;

(7) asutamislepingu artiklis 59 on sätestatud, et "üleminekuaja jooksul kaotatakse järk-järgult ühenduse piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse". Lõppseadmete hooldus on teenus asutamislepingu artikli 60 tähenduses. Üleminekuaeg on lõppenud ja seega tuleb kõnealust teenust, mida kaubanduslikust seisukohast võttes ei saa lahutada lõppseadmete turustamisest, pakkuda vabalt, eriti juhul, kui seda teevad kvalifitseeritud käitajad;

(8) asutamislepingu artikli 90 lõikes 1 on sätestatud, et "avalike institutsioonide ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, ei jõusta ega säilita liikmesriigid mingeid meetmeid, mis on vastuolus käesoleva lepingu eeskirjadega, eelkõige nendega, mis on sätestatud artiklis 7 ja artiklites 85–94";

(9) lõppseadmete turgu reguleerib siiski endiselt süsteem, mis võimaldab ühisturul konkurentsi moonutada; selline olukord põhjustab jätkuvalt asutamislepinguga kehtestatud konkurentsieeskirjade rikkumist ja kahjustab kaubanduse arengut niivõrd, et see on vastuolus ühenduse huvidega. Tihedam konkurents lõppseadmete turul eeldab, et kehtestatakse läbipaistvad tehnilised spetsifikaadid ja tüübikinnitusmenetlused, mis vastavad nõukogu direktiivis 86/361/EMÜ [1] osutatud olulistele nõuetele ja võimaldavad lõppseadmete vaba liikumist. Selline läbipaistvus omakorda eeldab kindlasti tehniliste spetsifikaatide ja tüübikinnitusmenetluste avaldamist. Nimetatud spetsifikaatide ja menetluste läbipaistvaks, objektiivseks ja diskrimineerimiseta rakendamiseks tuleks selliste eeskirjade koostamine ja rakendamine usaldada kõnealusel turul konkureerivatest isikutest sõltumatutele asutustele. On äärmiselt oluline, et kõnealused spetsifikaadid ja tüübikinnitusmenetlused avaldatakse samal ajal ja nõuetekohaselt. Samaaegne avaldamine võimaldab kindlalt vältida asutamislepinguga vastuolus oleva tegutsemise. Selline samaaegne ja nõuetekohane avaldamine on võimalik saavutada vaid kõigi liikmesriikide jaoks siduva õigusaktiga. Selle eesmärgi saavutamiseks kõige sobivam vahend on direktiiv;

(10) asutamislepinguga usaldatakse komisjonile väga selgepiirilised ülesanded ja antakse talle konkreetsed volitused jälgida suhteid liikmesriikide ja nende avalik-õiguslike ettevõtjate ja selliste ettevõtjate vahel, millele kõnealused riigid on delegeerinud eri- või ainuõigused, eelkõige seoses koguseliste piirangute ja samaväärse mõjuga meetmete kaotamise, liikmesriikide kodanike vahelise diskrimineerimise ja konkurentsiga. Seega on ainus vahend, millega ühendus saab tulemuslikult teostada talle määratud ülesandeid ja volitusi, artikli 90 lõikele 3 toetuv direktiiv;

(11) telekommunikatsiooniasutused ja -ettevõtjad on ettevõtjad artikli 90 lõike 1 tähenduses, sest nad tegelevad organiseeritud äritegevusega, mis hõlmab kaupade tootmist ja teenuste pakkumist Nad on kas avalik-õiguslikud ettevõtjad või eraettevõtjad, kellele liikmesriigid on andnud eri- või ainuõigused telekommunikatsiooni lõppseadmete importimiseks, turustamiseks, ühendamiseks ja kasutuselevõtmiseks ja/või selliste seadmete hooldamiseks. Lõppseadmetega seotud eri- ja ainuõiguste andmine ja säilitamine on meetmed kõnealuse artikli tähenduses. Artikli 90 lõikes 2 sätestatud erandi kohaldamise tingimused ei ole veel täidetud. Isegi siis, kui telekommunikatsioonivõrgu pakkumine üldsusele on üldist majanduslikku huvi pakkuv teenus, mille riik on usaldanud telekommunikatsiooniasutustele, ei takista neile lõppseadmete importimiseks ja turustamiseks antud eri- või ainuõiguste kaotamine ei *de iure* ega *de facto* kõnealuste teenuste osutamist. See on tõene eriti seetõttu, et liikmesriikidel on õigus kohaldada lõppseadmete suhtes tüübikinnitusmenetlusi, et tagada nende vastavus olulistele nõuetele;

(12) asutamislepingu artikli 86 kohaselt on ühisturuga kokkusobimatu ja seega keelatud ühe või mitme ettevõtja käitumine, millega kaasneb turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühisturul või olulisel osal sellest;

(13) telekommunikatsiooniasutustel on kas üksi või ühiselt monopol oma riigi telekommunikatsioonivõrkudele. Riiklike võrkude puhul on tegemist turuga. Seega on neil asutustel kas eraldi või koos kõnealuse turu olulisel osal turgu valitsev seisund artikli 86 tähenduses.

Riigi poolt sellistele asutustele antud eri- või ainuõiguste mõju lõppseadmete impordile ja turustamisele on järgmine:

— see sunnib kasutajaid selliseid seadmeid laenutama, hoolimata sellest, et sageli oleks neil vähemalt pikema aja jooksul odavam need seadmed osta. See omakorda seab võrgu kasutamise lepingud sõltuvusse sellest, et kasutaja on nõus täiendavate teenustega, mis ei ole lepingu objektiga mingil viisil seotud,

[1] EÜT L 217, 5.8.1986, lk 21.

— see piirab turustusvõimalusi ja takistab tehnika arengut, sest telekommunikatsiooniasutuste pakutavate seadmete valik on igal juhul piiratud ega kasuta märkimisväärse osa kasutajate vajaduste rahuldamiseks parimaid saadaolevaid võimalusi.

Selline käitumine on artikli 86 punktidega d ja b selgelt keelatud ja mõjutab suure tõenäosusega märkimisväärselt liikmesriikidevahelist kaubandust.

Igal juhul tekitavad lõppseadmete turu osas antud eri- või ainuõigused olukorra, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 3 lõike f eesmärgiga, millega nähakse ette sellise süsteemi kehtestamine, mis tagab, et konkurentsi ühisturul ei moonutata, ning nõutakse *a fortiori*, et konkurentsi ei tohi kaotada. Vastavalt asutamislepingu artiklile 5 on liikmesriikidel kohustus hoiduda mis tahes meetmetest, mis võiksid seada ohtu asutamislepingu eesmärkide, sealhulgas artikli 3 lõike f eesmärkide saavutamise.

Seepärast tuleb lõppseadmete importimise ja turustamise ainuõigust käsitada koos artikliga 3 kohaldatava artikli 86 sätetega vastuolus olevatena ning selliste õiguste andmine või säilitamine liikmesriigi poolt on keelatud artikli 90 lõike 1 kohaselt;

(14) selleks, et kasutajatel oleks juurdepääs enda valitud lõppseadmetele, on vaja teada selle võrgu lõpp-punktide omadusi, millega lõppseadmed tahetakse ühendada, ja muuta need omadused läbipaistvaks. Seepärast peavad liikmesriigid tagama, et need omadused avaldatakse ja kasutajatel on juurdepääs lõpp-punktidele;

(15) et suuta oma tooteid turustada, on lõppseadmete valmistajatel vaja teada, milliseid tehnilisi nõudmisi nad peavad täitma. Seepärast peaksid liikmesriigid vormistama ja avaldama spetsifikaadid ja tüübikinnituseeskirjad ning esitama komisjonile vastavasisulise eelnõu kooskõlas nõukogu direktiiviga 83/189/EMÜ. [1] Spetsifikaate võib laiendada teistest liikmesriikidest imporditud toodetele ainult niivõrd, kuivõrd see on vajalik tagamaks, et järgitakse direktiivi 86/361/EMÜ artikli 2 lõikes 17 sätestatud olulisi nõudeid, mille täitmist võib ühenduse õiguse alusel õiguspäraselt nõuda. Liikmesriigid peavad igal juhul järgima asutamislepingu artikleid 30 ja 36, mille kohaselt peab importiv liikmesriik lubama teises liikmesriigis õiguspäraselt valmistatud ja turustatud lõppseadmete importimist oma territooriumile ning võib nende suhtes kohaldada ainult sellist tüübikinnitust ja vajaduse korral keelduda kinnitusest põhjustel, mis on seotud eespool nimetatud oluliste nõuete täitmisega;

(16) kõnealuste spetsifikaatide ja menetluste keerukuse tõttu ei saa eeldada nende viivitamatut avaldamist. Samas ei ole tulemuslik konkurents sellise avaldamiseta võimalik, sest eri- ja ainuõigustega asutuste või ettevõtjate tõenäolised konkurendid ei tea täpseid spetsifikaate, millele nende lõppseadmed peavad vastama, ega tüübikinnitusmenetluse tingimusi ja seega ka sellise menetluse maksumust ja kestust. Seepärast tuleks spetsifikaatide ja tüübikinnitusmenetluse avaldamiseks sätestada tähtaeg. Lisaks sellele annab kahe ja poole aasta pikkune ajavahemik eri- või ainuõigustega telekommunikatsiooniasutustele võimaluse kohaneda uute turutingimustega ning võimaldab ettevõtjatel, eelõige väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel kohaneda uute konkurentsitingimustega;

(17) ilmselge huvide konflikti tõttu ei saa tüübikinnitusmenetluse ja -eeskirjade järelevalvet usaldada lõppseadmete turul konkureerivale isikule. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et tüübikinnituse spetsifikaatide ja eeskirjade koostamine tehakse ülesandeks võrgu käitajast ja teistest lõppseadmete turul konkureerijatest sõltumatule asutusele;

(18) kõnealuste lõppseadmetega seotud eri- või ainuõiguste valdajatel on olnud võimalik suruda oma klientidele peale pikaajalised lepingud, mis takistavad tegeliku vaba konkurentsi kehtestamist mõistliku aja jooksul. Seepärast tuleb kasutajatele anda võimalus oma lepingu kehtivusaja ülevaatamiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

— *lõppseade* — seade, mis on otseselt või kaudselt ühendatud üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu lõpp-punktiga, et saata, töödelda või võtta vastu teavet. Ühendus on kaudne siis, kui lõppseadme ja võrgu lõpp-punkti vahele paigaldatakse mingid seadmed. Mõlemal juhul (otsese ja kaudse ühenduse korral) võib ühenduse luua kaabli või optilise kaabli abil või elektromagnetiliselt.

Lõppseadmete hulka kuuluvad ka ainult vastuvõtmiseks mõeldud satelliitjaamad, mis ei ole ühendatud liikmesriigi üldkasutatava võrguga,

— *ettevõtja* — avalik-õiguslik ettevõtja või eraettevõtja, kellele liikmesriik annab eri- või ainuõigused telekommunikatsiooni lõppseadmete importimiseks, turustamiseks, ühendamiseks ja kasutuselevõtmiseks ja/või selliste seadmete hooldamiseks.

[1] EÜT L 109, 28.3.1983, lk 8.

Artikkel 2

Liikmesriigid, kes on ettevõtjatele andnud eri- või ainuõigusi artikli 1 tähenduses, tagavad nende õiguste tühistamise.

Hiljemalt kolme kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi teatavakstegemisest teatavad nad komisjonile võetud meetmetest või sel otstarbel koostatud eelnõudest.

Artikkel 3

Liikmesriigid tagavad ettevõtjatele õiguse lõppseadmeid importida, turustada, ühendada, kasutusele võtta ja hooldada. Sellest olenemata võivad liikmesriigid:

— tehniliste spetsifikaatide puudumise korral mitte lubada lõppseadmeid ühendada ja kasutusele võtta, kui sellised seadmed ei vasta artiklis 6 osutatud asutuse põhjendatud seisukoha järgi direktiivi 86/361/EMÜ artikli 2 lõikes 17 sätestatud olulistele nõuetele,

— nõuda, et ettevõtjatel oleks objektiivsete, mittediskrimineerivate ja üldsusele kättesaadavate kriteeriumide põhjal olemas lõppseadmete ühendamiseks, kasutuselevõtmiseks ja hooldamiseks vajalik tehniline kvalifikatsioon.

Artikkel 4

Liikmesriigid tagavad, et kasutajatel on juurdepääs uutele üldkasutatava võrgu lõpp-punktidele ja et kõnealuste punktide füüsilised omadused avaldatakse hiljemalt 31. detsembril 1988.

31. detsembril 1988 olemasolevatele üldkasutatava võrgu lõpp-punktidele võimaldatakse juurdepääs mõistliku aja jooksul kõigile kasutajatele, kes seda soovivad.

Artikkel 5

1. Hiljemalt artiklis 2 nimetatud kuupäeval edastavad liikmesriigid komisjonile kõigi lõppseadmete puhul kasutatavate tehniliste spetsifikaatide ja tüübikinnitusmenetluste loetelu koos andmetega avaldamise kohta.

Kui neid ei ole liikmesriigis veel avaldatud, tagab viimane, et need avaldatakse hiljemalt artiklis 8 osutatud kuupäevadeks.

2. Liikmesriigid tagavad, et kõik muud lõppseadmete spetsifikaadid ja tüübikinnitusmenetlused vormistatakse ja avaldatakse. Liikmesriigid edastavad tehniliste spetsifikaatide ja tüübikinnitusmenetluste eelnõud komisjonile kooskõlas direktiiviga 83/189/EMÜ ja artiklis 8 sätestatud ajakava kohaselt.

Artikkel 6

Liikmesriigid tagavad, et alates 1. juulist 1989 usaldatakse artiklis 5 osutatud spetsifikaatide koostamine, nende rakendamise järelevalve ja tüübikinnituste andmine asutusele, mis ei sõltu telekommunikatsioonisektoris kaupu ja/või teenuseid pakkuvatest avalik-õiguslikest ettevõtjatest või eraettevõtjatest.

Artikkel 7

Liikmesriigid teevad kõik tagamaks, et artiklis 1 osutatud ettevõtjad võimaldaksid oma klientidel lõpetada kuni ühe aasta pikkuse etteteatamisajaga lõppseadmete rendi- või hoolduslepingud, mille suhtes lepingu sõlmimise ajal kehtisid eri- või ainuõigused.

Tüübikinnitust eeldavate lõppseadmete puhul tagavad liikmesriigid, et kõnealused ettevõtjad tagavad sellise lepingute lõpetamise võimaluse hiljemalt artiklis 8 sätestatud ajaks. Kui lõppseadmete puhul ei ole tüübikinnitust vaja, kehtestab liikmesriik sellise võimaluse hiljemalt artiklis 2 sätestatud kuupäevaks.

Artikkel 8

Liikmesriigid teatavad komisjonile artikli 5 lõikes 2 osutatud tehniliste spetsifikaatide ja tüübikinnitusmenetluste eelnõud:

— hiljemalt 31. detsembriks 1988, kui seadmed kuuluvad I lisas sätestatud loetelu kategooriasse A,

— hiljemalt 30. septembriks 1989, kui seadmed kuuluvad I lisas sätestatud loetelu kategooriasse B,

— hiljemalt 30. juuniks 1990, kui tegemist on muude lõppseadmetega, mis kuuluvad I lisas sätestatud loetelu kategooriasse C.

Liikmesriigid jõustavad need spetsifikaadid ja tüübikinnitusmenetlused pärast direktiivis 83/189/EMÜ sätestatud menetluse lõppemist.

Artikkel 9

Liikmesriigid esitavad komisjonile iga aasta lõpus aruande, mis võimaldab komisjonil jälgida artiklite 2, 3, 4, 6 ja 7 sätete täitmist.

Aruande kava on esitatud II lisas.

Artikkel 10

Käesoleva direktiivi sätted ei piira Hispaania ja Portugali ühinemiskirja sätteid, eelkõige ühinemisakti artiklite 48 ja 208 sätteid.

Artikkel 11

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 16. mai 1988

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Peter SUTHERLAND

I LISA

Artiklis 8 osutatud lõppseadmete nimekiri

	Kategooria
Täiendav telefoniaparaat; automaatkodukeskjaamad (PABXid):	A
Modemid:	A
Teleksilõppjaamad:	B
Andmeedastuslõppjaamad:	B
Mobiiltelefonid:	B
Ainult vastuvõtmiseks mõeldud satelliitjaamad, mis ei ole ühendatud liikmesriigi üldkasutatava võrguga:	B
Esimene telefoniaparaat:	C
Muud lõppseadmed:	C

II LISA

Artiklis 9 sätestatud aruande kava

Artikli 2 rakendamine

1. Lõppseadmed, mida käsitlevaid õigusakte muudetakse või on muudetud.

   Lõppseadmete kategooriate kaupa:

   — meetme vastuvõtmise kuupäev või

   — projekti käivitamise kuupäev või

   — meetme jõustumise kuupäev.

2. Seadmed, mille suhtes endiselt kohaldatakse eri- või ainuõigusi:

   — lõppseadme liik ja asjaomased õigused.

Artikli 3 rakendamine

— lõppseadmed, mille ühendamine ja/või kasutuselevõtmine on olnud piiratud,

— vajalik tehniline kvalifikatsioon koos viidetega selle avaldamisele.

Artikli 4 rakendamine

— viited avaldatud trükistele, milles sätestatakse füüsilised omadused,

— olemasolevate võrgu lõpp-punktide arv,

— nende võrgu lõpp-punktide arv, millele on praegu võimalik juurde pääseda.

Artikli 6 rakendamine

— määratud sõltumatu asutus või sõltumatud asutused.

Artikli 7 rakendamine

— jõustatud meetmed ja

— lõpetatud lepingute arv.